

MILITAIRE INLICHTINGEN DIENST
KONINKLIJKE LANDMACHT

MAANDBERICHT NOVEMBER 1991

MID	
Nr.: D17/g1/059/5911	
In: 11 DEC. 1991	
Vernietigen in:	CODE NR. 12.13.1

[REDACTED]

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

Nummer: 0017990.

Exemplaarnummer: 1

MAANDBERICHT NOVEMBER 1991

Deze uitgave - een staatsgeheim dat [REDACTED] is geclassificeerd - wordt U ter beschikking gesteld door het Plaatsvervangend Hoofd van de Militaire Inlichtingendienst / Koninklijke Landmacht. Gerechtigd tot kennisneming van de inhoud zijn uitsluitend die personen die uit hoofde van hun functie daarentrent geïnformeerd dienen te zijn. Kennisneming door niet-gerechtigden kan nadeel aan de veiligheid of het belang van de Staat of zijn bondgenoten veroorzaken. Het geheel of gedeeltelijk kopiëren van de inhoud is alleen toegestaan na toestemming van PHMID/KL.

Wellicht ten overvloede worden geadresseerden erop gewezen dat zij zich ten aanzien van dit stuk dienen te houden aan de aanwijzingen voor de beveiliging van staatsgeheimen en vitale onderdelen bij de rijksdienst (vastgesteld bij besluit van de minister president, minister van Algemene Zaken van 20 januari 1989, nr. 89 MO 011818) c.q. de voor het Ministerie van Defensie geldende afgeleiden daarvan.

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

Bij vermissing en/of compromittering dient MID/KL-B onmiddellijk in kennis te worden gesteld. In afwijking tot de vigerende bepalingen met betrekking tot het vernietigen van geclassificeerde documenten dient dit document voor uiterlijk **31 december 1992** te worden geretourneerd aan:

HMID/KL-B
Bureau Naverwerking
Postbus 96904
2509 JH DEN HAAG

MID/KL-B behoudt zich het recht voor op de naleving van bovenstaande voorwaarden toe te zien.

Het maandbericht is een uitgave van de Militaire Inlichtingendienst Koninklijke Landmacht. Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en activiteiten in binnen- en buitenland die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de militaire veiligheidstoestand van de Koninklijke Landmacht, De Centrale Organisatie van het Ministerie van Defensie en de bondgenoten hier te lande.

Eventuele reacties op de bijdragen kunt U richten aan:

HMID/KL-B
postbus 96904
2509 JH Den Haag
t.a.v. Sitcen MID/KL-B
tel.: 070-3281681

INHOUD

1. ALGEMEEN

2. BERICHTGEVING

- 2.1. Werkwijze inlichtingendiensten van de Volksrepubliek China
- 2.2. Gewelddadig activisme
- 2.3. De Nederlands-Kroatische Werkgemeenschap

3. INCIDENTEN

- 3.1. Algemeen
- 3.2. Actueel kwantitatief overzicht van september, oktober en november 1991
- 3.3. Grafisch overzicht
- 3.4. Verklaring extremen
- 3.5. Verwachting

4. AANBEVELINGEN MILITAIRE VEILIGHEID

1. ALGEMEEN

Voor u ligt het maandbericht over de maand november 1991 van MID/KL-B. In dit bericht wordt nader ingegaan op de werkwijze en achtergronden betreffende het verzamelen van inlichtingen door de Volksrepubliek China.

In het tweede gedeelte wordt aandacht besteed aan de groepering "RaRa" naar aanleiding van de recente, door hen opgeëiste, aanslagen. Ook wordt nader ingegaan op de activiteiten van de Nederlands Kroatische Werkgemeenschap.

De algemene toestand betreffende de Militaire Veiligheid is onveranderd rustig. Indien daartoe aanleiding bestaat zullen tussen-tijdse rapportages (CINTREP) worden uitgebracht.

Het maandbericht over de maand december 1991 zal niet worden uitgebracht. Voorvallen c.q. verschijnselen in de maand december zullen worden opgenomen in het maandbericht over de maand januari 1992.

Vooruitlopend op de reorganisatie MID/KL-B is het retourneringsadres van het maandbericht gedeeltematig gewijzigd: de maandberichten dienen te worden teruggezonden naar bureau Naverwerking (zie bladzijde 2 voor het volledige adres).

2. BERICHTGEVING

2.1. WERKWIJZE INLICHTINGENDIENSTEN VAN DE VOLKSREPU- BLIEK CHINA

2.1.1. INLEIDING

Over de Chinese Inlichtingen- en Veiligheidsdien-
sten is relatief weinig informatie voorhanden.
Toch verschijnen er regelmatig artikelen in de
pers waarin betrokkenheid van Chinezen bij spiona-
ge wordt verondersteld.

In dit maandbericht zal worden ingegaan op een
aantal relevante gegevens en typische aspecten van
de Chinese wijze van het verzamelen van informa-
tie. Daarbij wordt aangegeven hoe zij zo succesvol
kunnen zijn bij deze activiteiten zonder zich
bloot te stellen aan de risico's van meer traditi-
onele inlichtingen-operaties.

2.1.2. ALGEMENE GEGEVENS

Het land wordt buiten China meestal aangeduid met
PRC (People's Republic of China).

Het leger met **PLA** (People's Liberation Army).

De militaire inlichtingendienst met **2 PLA**. Het
cijfer "2" wordt gebruikt om aan te geven dat het
een inlichtingen-onderdeel betreft.

De uitdrukking "**3 PLA**" wordt gebruikt om alle
SIGINT (Signals Intelligence) activiteiten onder
te brengen (Verbindingsinlichtingen).

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

2.1.3. INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

Het totaal aan Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten wordt omschreven als **PRC Intelligence Services** (PRCIS).

Hiervan maken de volgende diensten deel uit:

- * State Security;
- * Public Security;
- * Military Intelligence Department ; 2-PLA en 3 PLA.

De Chinese Communistische Partij heeft totale zeggenschap over de voornaamste inlichtingendienst, de State Security. Onder het "Ministerie van Staatsveiligheid", dat is opgezet met het KGB als voorbeeld, vallen:

- * De nationale Geheime Politie;
- * De buitenlandse spionagedienst.

2.1.4. DE CHINESE WIJZE VAN VERZAMELEN VAN INFORMATIE

Om de specifieke aspecten van de Chinese werkwijze te kunnen begrijpen, dienen deze allereerst afgezet te worden tegen de meer traditionele wijze van het verzamelen van informatie:

- * Personen die te maken hebben met (contra) spionage zullen, om succesvol te kunnen werken, ervaren moeten zijn in het afschermen van hun activiteiten. Er dienen speciale methodieken te worden gebruikt om de ware bedoelingen te maskeren en ze dienen te weten hoe men zaken er ogenschijnlijk anders kan laten uitzien dan ze in werkelijkheid zijn.
- * Alle middelen worden in eerste instantie gebruikt om contact te leggen met personen, die als informatiedrager van belang kunnen zijn.

Teneinde conspiratieve activiteiten van vijandelijke diensten te kunnen onderkennen en analyseren is het nodig een goed inzicht te hebben in de wijze waarop mensen met elkaar in contact komen, relaties opbouwen en deze onderhouden. Dit geldt des te meer als culturele verschillen het sociale gedrag nadrukkelijk beïnvloeden.

2.1.5. DE CHINEZEN

Om enig inzicht in de, voor ons ongebruikelijke, aspecten van de Chinese inlichtingen-methodiek te verkrijgen is het noodzakelijk wat dieper op de cultuur van het volk in te gaan.

Als we over Chinezen spreken, dienen we ons goed te realiseren, dat hun wijze van opbouwen van een relatie is gebaseerd op de Chinese visie van mens en mede-mens. Een visie die nogal sterk van de onze afwijkt.

Naar westerse normen is de menselijke waarde universeel en onaantastbaar, ongeacht diens plaats in de samenleving. Deze christelijk-humanistische norm vindt uitdrukking in nationale- en internationale wetgeving.

Bij Chinezen gaat dit beginsel niet automatisch op. De waarde van een mens wordt afgemeten aan de betekenis die hij heeft (of kan hebben) voor diegenen waarmee hij een nauwe band onderhoudt. Naast zijn familieleden kan dit ook een groep zijn waartoe hij behoort.

Onbekenden zijn totaal onbelangrijk.

Gevoel voor eigenwaarde is zeer belangrijk; pas als de Chinees een waardevolle bijdrage kan leveren aan de groep waar hij deel van uitmaakt, voelt hij zich geborgen. Status hangt af van de mate van belangrijkheid voor de groep.

De nauwe familieband wordt niet door grote afstanden onderbroken. Zelfs als het hem slecht gaat, zal een Chinese restauranthouder in Nederland zijn familie in China geld sturen. Pas als hij van waarde is voor zijn groep/familie kan hij zijn zelfrespect behouden.

Voorheen was het uitsluitend de zeer uitgebreide familie, die een allesoverheersende plaats in het leven van de Chinees innam. De familie voorzag in al zijn behoeften, maar eiste daarvoor in ruil onvoorwaardelijke loyaliteit.

In de huidige Volksrepubliek China nemen andere sociale verbanden, zoals volkscommunes, partij-afdelingen, buurt- en fabrieksraden een deel van deze familie-functie over. Binnen deze verbanden zal men hetzelfde sociale gedrag vertonen als in de traditionele zin.

Zo zijn de onderlinge relaties tussen het personeel van de Chinese ambassade structureel te vergelijken met de band, zoals die binnen een Chinese familie geldt.

De Chinese mens ervaart de wereld buiten het groepsverband als bedreigend, vijandig. Hij staat wantrouwend in de wereld. De geschiedenis heeft hem in deze opstelling gesterkt. Het land heeft vele tegenslagen te verwerken gehad; invallende agressors, aardbevingen, overstromingen, droogtes, 'war-lords', rondtrekkende roversbenden en de altijd aanwezige dreiging van hongersnood. Deze levensomstandigheden smeedde families aaneen en deden hen de noodzaak inzien van betrouwbare relaties.

Sociale zekerheid wordt met name in China verkregen van de groep, waarvan men deel uitmaakt. Bovendien bestaat er geen nationale rechtszekerheid. Dit resulteert in een, tot op hoog organisatieniveau ontwikkeld, zeer gecompliceerd netwerk van relaties.

Een Chinese familie zal altijd proberen familieleden of vrienden op belangrijke plaatsen te manoeuvreren.

Pas als men een oom, nicht of vriend etc. in het ziekenhuis heeft, is men verzekerd van goede medische zorg. Slechts met een goede relatie in het stadhuis krijgt men zijn papieren binnen een redelijke termijn en voor een redelijke prijs. Dit "regelen" van zaken via vrienden, bekenden en kennissen van vrienden is een manier van leven in China. De Chinees zal zelden de officiële weg bewandelen; hij tracht zijn zaken sneller, goedkoper en efficiënter te doen via zijn relaties.

Voor iedere Chinees is het een tweede natuur geworden om contacten te leggen en elke gelegenheid aan te grijpen om relaties op te bouwen door mensen voor zich te winnen. Hij is altijd op zoek naar informatie over mensen, teneinde hen beter te leren kennen en aldus te kunnen bewerken tot een waardevol contact. Hij zal hier altijd ruim de tijd voor nemen; een langdurige relatie vereist planning op lange termijn.

Dit opbouwen van relaties is in China uitgegroeid tot een soort wetenschap en veronderstelt een zekere mate van sociale vaardigheid. Zij noemen het "GUANXIXUE", ofwel de leer van de intermenselijke relaties, geworteld in het confusianisme.

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

Een belangrijk aspect hierbij is het uitschakelen van emoties. Het tonen van emoties, gedachten en bedoelingen maakt een mens, volgens deze leer, kwetsbaar. Chinezen zullen in aanwezigheid van personen waar men niet vertrouwd mee is (zowel mede-Chinezen als buitenlanders) bijna niets van hun ware bedoelingen laten blijken.

De Chinese opvoeding benadrukt sterk het feit dat een mens in zijn gedrag alles dient te vermijden wat hem in conflict met anderen kan brengen. Hierdoor maken zij altijd een zeer beleefde indruk. Deze beleefdheid is echter het middel om nieuwe contacten voorzichtig af te tasten. De eerste ontmoetingen met Chinezen zijn hierdoor vaak erg formeel, de dialoog is oppervlakkig, plezierig en uiterst beleefd. Pas als het wederzijds vertrouwen is vastgesteld worden de contacten wat lossen en meer direct.

2.1.6. SAMENVATTING KENMERKEN

Samenvattend kunnen een aantal gedragskenmerken worden genoemd met betrekking tot Chinezen bij het aangaan van contacten:

- * De Chinees is geduldig en neemt alle tijd.
- * De Chinees houdt van een psychologisch door-dachte en op de persoon toegesneden benade-ring, die als aangenaam en plezierig moet worden ervaren. Hij zal hierbij elk mogelijk-heid van belangentegenstellingen proberen te vermijden.
- * De Chinees houdt zijn diepste bedoelingen verborgen en zal zoveel mogelijk vermijden persoonlijk bij de relatie geëngageerd te geraken. Tegelijkertijd wenst hij de relatie volkomen in de hand te houden.
- * Hij is er zich voortdurend van bewust, dat een relatie op de eerste plaats ten voordele moet zijn van de groep, waarvan hij deel uit-maakt.

2.1.7. VERZAMEL ACTIVITEITEN

Als de Chinese inlichtingendienst een persoon heeft uitgekozen, omdat hij (of zij) over waardevolle informatie beschikt, proberen zij een relatie met deze persoon op te bouwen, teneinde hem zover te brengen dat hij deze informatie (vrijwillig) aan hen overdraagt. Zij doen er alles aan om ervoor te zorgen, dat deze informatieoverdracht op een natuurlijke wijze gebeurt. Het moet het resultaat zijn van een geleidelijk, open proces, waarbij de persoon om wie het gaat noch met zichzelf, noch met anderen in conflict komt.

Vastgesteld is dat bij deze werkwijze niet alleen inlichtingenofficieren worden ingezet, maar dat ook wetenschappers, zakenlieden en diplomaten gebruikt worden.

De informatiedrager moet hierbij het contact als plezierig ervaren. Als ideaal wordt gezien de situatie waarbij de relatie met de Chinese zakenman, diplomaat of wetenschapper ook nog bijdraagt aan de sociale status van de informatiedrager. Dit gebeurt bijvoorbeeld door hem, op uitnodiging van zijn Chinese relatie, ontvangsten te laten bijwonen op de Chinese ambassade, waarbij hij belangrijke personen ontmoet, die hij tot dat moment alleen nog uit de media kende. Chinezen zijn zeer bedreven in het "inpakken" van een persoon door het oppeppen van diens ego. Zij maken gebruik van zijn zwakke punten en zijn ijdelheid. Ze blijven de betrokken persoon steeds een stap voor, hetgeen het hem moeilijk maakt om op al die attenties het juiste antwoord te vinden. Het is de informatiedrager niet altijd duidelijk waarom de Chinezen hem zo aardig vinden. Tegelijkertijd heeft hij het gevoel de ander iets schuldig te zijn. De relatie wordt langzaam op een dusdanige wijze opgebouwd, dat terughoudendheid afneemt en uiteindelijk de informatie overgedragen wordt op een zeer natuurlijke, bijna vanzelfsprekende wijze.

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

2.1.8. CHINA / EEG

Sinds het einde van de culturele revolutie in 1976 is de houding van westerse landen t.o.v. China sterk veranderd. De relatie tussen de landen van de E.E.G. en China is vriendschappelijk te noemen. Chinese diplomaten, wetenschappers en zakenmensen zijn zeer succesvol geweest bij het opbouwen van vele contacten op diverse niveaus. Ze werden niet alleen geaccepteerd, maar meestal zelfs hartelijk verwelkomd. Recente gebeurtenissen, zoals het hardhandig neerslaan van studentenprotesten, hebben in deze houding nauwelijks verandering gebracht.

2.1.9. INLICHTINGENACTIVITEITEN

De westerse Veiligheidsdiensten hebben de Chinese inlichtingendreiging lange tijd een lage prioriteit gegeven. Omdat Chinezen vrijwel niet aantoonbaar betrokken waren bij inlichtingenactiviteiten verslapt de aandacht. In feite komt dit doordat we bij Chinezen nauwelijks tekenen van conspiratief gedrag zien.

Er zijn geen Chinezen betrappt bij het legen van "dode brievenbussen" of bij het plegen van "observaties" c.q. "contra-observaties". Noch wordt waargenomen dat zij conspiratieve methoden gebruiken bij het verhullen van contacten of bij de communicatie tussen bronnen en agenten.

Deze typische manier van het benaderen van personen en het opbouwen van contacten garandeert al voldoende succesvolle resultaten.

Er is vastgesteld dat de Chinese diplomatie in Nederland een uitgebreid netwerk heeft met hoogwaardige relaties, bestaande uit personen die zeer China-vriendelijk gezind zijn en zich op plaatsen bevinden waarin China zeer geïnteresseerd is. De Chinezen zijn in hoge mate geïnteresseerd in wetenschap en technologie in het algemeen en nucleaire technologie in het bijzonder.

China heeft met prioriteit interesse voor onderstaande militaire aspecten:

- * crypto systemen
- * beveiligde telefoon- en radioverbindingen
- * command and control-systemen
- * radarsystemen
- * TOW-II raketten
- * de F-16
- * Patriot-systemen
- * onderzeeboten

2.1.10. ONGEBRUIKELIJKE ASPECTEN VAN DE INLICHTINGEN-
METHODIEK

In het kort kunnen een aantal bijzonderheden met betrekking tot de Chinese inlichtingenmethodiek worden aangegeven:

- * De belangdraggers of gebruikers van informatie worden zelf ingezet bij het verzamelen van de noodzakelijke gegevens in plaats van dat dit een exclusieve activiteit is van de People's Republic of China Intelligence Services (PRCIS). Daarbij worden voornamelijk Chinese emigranten ingezet, werkzaam binnen het interesse-gebied van de PRCIS, die zonder argwaan te wekken westerse collega's vragen binnen het vakgebied kunnen stellen. Dit houdt dan tevens in dat de gehele fysiek aanwezige Chinese gemeenschap aandacht en/of capaciteit van veiligheidsdiensten kan absorberen.
- * Chinezen hechten grote waarde aan en vertrouwen in het patriottisme van de geëmigreerde Chinezen. Dit wordt benut ten behoeve van deelname aan en steunverlening bij verzamelactiviteiten. Nadruk wordt gelegd op een zo groot mogelijk aantal contacten. Dit maakt ci-onderzoek extra gecompliceerd. In vele gevallen zal bij een eventueel onderzoek een positief resultaat uitblijven aangezien de meeste contacten nimmer geactiveerd zullen worden ten behoeve van het inlichtingenwerk.
- * Chinezen opereren liever veelvuldig stap voor stap, dan middels een paar grote operaties. Bij ontdekking wordt zo ook niet veel verspeeld. De inlichtingen-verzamelaar die wordt betrapd zal zelden of nooit direct in verbinding staan met de PRCIS.
- * Chinezen laten zelfs veelbelovende kansen op inlichtingengebied lopen als deze worden aangeboden door niet-Chinezen. De PRCIS is erg terughoudend bij het recruterende van niet-Chinezen.

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

- * Conspiratieve communicatie (anders dan verbaal) wordt zoveel mogelijk vermeden. Agenten worden wel getraind in het gebruik van codes, maar dit dient slechts voor noodgevallen. Meestal volgt 'debriefing' van een bron in China. Pas als dit niet mogelijk is neemt iemand -geen inlichtingenofficier- contact met betrokken bron op. Deze contactpersoon heeft slechts één informant. Ook dit vermindert het verlies bij een eventuele ontdekking.

2.1.11. MILITAIR ATTACHÉ

Aan de ambassade van de Volksrepubliek China te Den Haag is verbonden de Lkol [REDACTED]. Hij vervult daar de functie van Adjunct Militair Attaché. Zijn directe chef Kolonel [REDACTED] is als Militair Attaché geaccrediteerd in Brussel (werkgebied Nederland en België). Gezien de hierboven beschreven werkwijze zal het duidelijk zijn dat beiden nimmer actief bij inlichtingen-activiteiten betrokken zullen worden. Zij zullen zich beperken tot open bronnen en mogelijk, mede op basis daarvan, tot het formuleren van kernvragen. Van hen kan wel verwacht worden dat zij actief meewerken aan het -openlijk - opbouwen van contacten en relaties.

[REDACTED]

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

Adjunct-Milat PRC
Lkol S, [REDACTED]

2.1.12. EPILOOG

Met veel geduld en grote precisie slagen de Chinezen erin, duidelijk te formuleren wat ze willen en via de door hen gemotiveerde contacten krijgen ze (vaak) hun informatie. Er zijn aanwijzingen, dat Chinese inlichtingendiensten ook actief zijn in Nederland. Men maakt gebruik van contacten, die geen dekmantel vergen. Conspiratieve methoden worden mogelijk pas ingezet als alle andere middelen hebben gefaald.

2.2. GEWELDDADIG ACTIVISME

2.2.1. INLEIDING

Het is lang stil geweest rond de gewelddadige groepering "**Revolutionaire Anti Racistische Axie**" (RaRa). De reden hiervan was een heroriëntatie die deze beweging kennelijk heeft doorgemaakt die, zoals het zich nu laat aanzien heeft geresulteerd in een nieuw actiedoel, nl. het asielbeleid van de overheid.

2.2.2. Korte terugblik/de "wereld volgens RaRa"

RaRa is een "anti-imperialistische" loot van de voormalige actiegroep "**Onkruid**". Onkruid hield zich aanvankelijk bezig met verzet tegen de dienstplicht, maar breidde het gezichtsveld later uit naar andere facetten van de "onrechtmatige en repressieve" maatschappij. In de visie van Onkruid beperkte de rol van "onderdrukker" zich niet enkel tot bijvoorbeeld de krijgsmacht, maar spelen ook economische en politieke machten een negatieve rol.

Na 1985 ontstond er binnen Onkruid een splitsing in de ideologie. Een deel van de activisten bleef aanhanger van de "repressieve staat-gedachte", waarbij verzet tegen het leger, politie en justitie centraal staat. Het andere deel vond deze gedachte te beperkt en richtte zich op internationale verbanden. Men heeft in toenemende mate interesse voor de internationale strijd tegen het imperialisme, met name de in hun ogen voor het kapitalisme noodzakelijke "overheersings- c.q. beheersingsstrategie".

Vanaf 1986 werd RaRa bekend bij een breed publiek. Via schriftelijk uitgebrachte claims, waarin men de verantwoordelijkheid opeiste voor bomaanslagen en brandstichtingen bij Nederlandse bedrijven die actief zijn in Zuid-Afrika en die daarmee de apartheid zouden steunen, poogde RaRa zijn ideologie te verspreiden.

De belangrijkste doelwitten voor gewelddadige acties in de periode van 1986 tot 1989 waren Makro, SHV en Shell.

2.2.3. Actiedoelen van RaRa

De actiedoelen van RaRa zijn variabel en zijn afhankelijk van de nationale en internationale politieke ontwikkelingen. Aanvankelijk richtte men zich op multinationals met belangen in Zuid-Afrika, later ging de interesse uit naar de gevolgen van de eenwording van Europa (volgens de anti-imperialisten het "Europa van het Kapitaal") en de daarmee volgens hen samenhangende symptomen zoals:

- * een racistisch vreemdelingen- en vluchtelingenbeleid;
- * een zuiver op economisch nut afgestemde bevolkingspolitiek;
- * het inzetten en gebruiken van vrouwen naar gelang het de "mannenmacht" uitkomt;
- * harmonisatie van de wetgeving met als effect méér repressie;
- * de genentechnologie, proeven met dieren en bio-industrie;
- * de wereldwijde bevrijdingsstrijd.

Voorts richt men de aandacht op:

- * in de gevangenis zittende hongerstakers van de GRAPO (een Spaanse terroristische organisatie);
- * pasjeswet/identificatieplicht.

Ondanks het scala aan actiedoelen hebben de activisten toch één hoofddoel. In hun strijd tegen racisme en onderdrukking concentreerde men zich aanvankelijk op het aanvallen van het apartheidsbeleid en dit is nu verschoven naar de vluchtelingenproblematiek in Nederland.

2.2.4. Werkwijze RaRa

"RaRa" bestaat uit een groep intelligente, goed opgeleide mensen die geweld niet schuwen. Door de uiteenlopende visies omtrent het wereldbeeld van de individuele RaRa-leden en uit overwegingen van geheimhouding voert men acties uit in kleine groepen.

Voorgenomen acties vergen betrekkelijk veel voorbereidingstijd; spontane acties worden niet gepleegd. Een aanslag dient een politiek effect te bewerkstelligen en niet enkel materiële schade op te leveren. Acties richten zich niet tegen personen maar beperken zich tot materiële doelwitten. Men is gelukkig in Nederland (nog) steeds teruggeschrokken voor de nadelige publiciteit, die het gevolg zou zijn van terroristische acties tegen personen.

De keuze van een doelwit is dus afhankelijk van de navolgende criteria:

- * actiedoel;
- * voorbereidingstijd;
- * toebrengen van materiële schade;
- * politiek/publicitair effect.

De laatstelijk gepleegde acties in 1990 tegen objecten van de Koninklijke Marechaussee in Oldenzaal en Arnhem en in 1991 tegen Staatssecretaris Kosto en het Ministerie van Binnenlandse Zaken, hoewel bedoeld tegen het Ministerie van Justitie, voldoen aan de keuzecriteria, waarbij het vluchtelingenbeleid centraal staat.

Zeer opmerkelijk is, dat bij de aanslag op de woning van Staatssecretaris Kosto door RaRa een groot risico werd genomen ten aanzien van de persoonlijke veiligheid van het gezin Kosto. Immers, de waarschuwingstijd (40 minuten) en de plaats van de bom (onder het slaapkamerraam) waren zodanig gekozen, dat het oogmerk van de aanslag vermoedelijk niet uitsluitend het toebrengen van materiële schade was. Anderzijds kan de plaats van de bom het gevolg geweest zijn van een uitvoeringsfout of is het zelfs mogelijk, dat de uitvoerder van de aanslag, men is immers sterk individualistisch, op het laatste moment is afgeweken van de bestaande gedragscode en de bom bewust tegen de muur van het woonhuis heeft gelegd.

2.2.5. Verwachtingen

Het is te verwachten dat RaRa zijn gewelddadige acties zal voortzetten tegen het vreemdelingenbeleid van de Nederlandse overheid. Wellicht zijn reeds doelwitten voorbereid of verricht men thans verkenningen. Het is waarschijnlijk dat toekomstige doelwitten uitsluitend materiële doelwitten zullen zijn, waarbij het niet uitgesloten is dat er -al dan niet bedoeld- slachtoffers zullen vallen.

Vooralsnog kan RaRa teren op de bereikte publiciteit van de aanslagen op de woning van de Staatssecretaris Kosto en het Departement van Binnenlandse Zaken.

Bij defensie in het algemeen kunnen objecten van de Koninklijke Marechaussee doelwit vormen, met name dat deel dat is betrokken bij grenscontroles, bijvoorbeeld op en rond de luchthaven Schiphol.

Het is minder waarschijnlijk dat acties zich tegen de Koninklijke Landmacht zullen gaan richten.

2.3. Nederlandse Kroatische Werkgemeenschap

Begin november 1991 verscheen er een advertentie in een landelijk ochtendblad waarin de Nederlands Kroatische Werkgemeenschap (NKW), vrijwilligers vroeg voor het uitvoeren van actieve militaire en humanitaire taken in Kroatië. Geïnteresseerden konden zich opgeven door telefonisch contact op te nemen met het NKW.

Al spoedig daarna verschenen kranteartikelen over enkele initiatiefnemers van de actie, te weten de heren [REDACTED]

[REDACTED] In een persbericht werd ingegaan op de beweegredenen van het NKW om tot de werving van vrijwilligers over te gaan. Men vindt dat de bemiddeling van de Europese Gemeenschap in het gewapend conflict tussen de deelstaten Kroatië en Servië op een volledige mislukking is uitgelopen en men acht het daarom een morele plicht om de Kroatische onafhankelijkheidsstrijd in woord en daad bij te staan. Daartoe is een oproep voor vrijwilligers geplaatst en is men op zoek naar voormalige militairen gegaan, die gediend hebben bij bijvoorbeeld het Korps mariniers, het Korps commandotroepen en bij het Unifil-bataljon, om de Kroaten in Joegoslavië te ondersteunen. Om dit te bewerkstelligen hebben onder meer de vorengenoemde personen een steunverlenend comité opgericht (ook wel genoemd het comité van aanbeveling). Een aantal leden in dit comité heeft op één of andere wijze een relatie met de krijgsmacht (gehad).

Een nadere beschouwing van het steunverlenend comité geeft aan, dat er contacten bestaan met rechtsextremistische groeperingen. In dit verband kunnen organisaties genoemd worden zoals de stichting "Appel Bestrijding Criminaliteit" (ABC), "Voorpost" en "Centrum Democraten" (CD).

Door het "Fascisme Onderzoek Kollektief" (FOK), een onafhankelijke organisatie die onderzoek doet naar organisaties, personen of gebeurtenissen, die met extreem-rechts in de meest brede zin te maken hebben, is het één en ander ook bekendgesteld in de landelijke pers.

De negatieve publiciteit heeft ertoe geleid dat een aantal leden van het "comité van aanbeveling" heeft verklaard niet langer steun te willen verlenen aan Nederlanders die op individuele basis aan Kroatische zijde willen vechten. Dit hebben zij in een verklaring aan het bestuur van de NKW laten weten.

Uit onderzoek is tot op heden niet vast komen te staan dat rechts-extremistische organisaties de aanzet hebben gegeven tot dit initiatief. Voorlopig wordt ervan uitgegaan dat een aantal leden op persoonlijke titel tot deze actie zijn overgegaan.

Na de negatieve publiciteit zijn de woordvoerders wat meer terughoudend geworden in hun berichtgeving. Tijdens media-interviews vermijdt men uitspraken die in verband te brengen zijn met rechts-extremistische visies. Twee personen, te weten de heren [REDACTED] en [REDACTED] die door de pers als extreem-rechts werden afgeschilderd, hebben zich inmiddels teruggetrokken als woordvoerder.

Inmiddels hebben zich een honderdtal vrijwilligers aangemeld, waaruit een veertigtal voor 'uitzending' zijn geselecteerd. Voorzover bekend zijn inmiddels twee groepjes personen naar Kroatië vertrokken om daar regelingen te treffen teneinde de vrijwilligerseenheid ter plaatse op te vangen.

Het is op dit moment niet bekend in hoeverre deze uitgezonden personen contacten onderhouden met rechts-extreme kroatische groepen in Joegoslavië.

De mogelijke betrokkenheid van personeel dat op enigerlei wijze deel uitmaakt van de organisatie van de Koninklijke Landmacht is een punt van aandacht.

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
Situatie Centrum
070 - 3281681

3. INCIDENTEN

3.1. Algemeen

Opname van (vermoedelijke) incidenten in dit overzicht geven slechts een globaal inzicht in het aantal meldingen dat bij MID/KL-B binnengekomen is; de contra-inlichtingen relevantie is door onderzoek bepaald.

Opname in het overzicht van specifieke zaken op crimineel gebied is slechts dan gebeurd als een contra-inlichtingen aspect kon worden aangetoond dan wel werd vermoed.

Veiligheidsincidenten die hebben plaatsgevonden op het Ministerie van Defensie en/of bij objecten van andere krijgsmachtdelen zijn in dit overzicht niet opgenomen.

Datum opmaak overzicht: 2 december 1991.

Een vergelijk met het kwantitatief overzicht in vorige maandberichten is slechts ten dele mogelijk, daar resultaten van onderzoeken naar het plaatsvinden van incidenten. In eerdere maandberichten niet-opgenomen incidenten kunnen nu wel opgenomen zijn, als de contra-inlichtingen relevantie is aangetoond dan wel sterk wordt vermoed.

3.2. ACTUEEL KWANTITATIEF OVERZICHT SEPTEMBER,
 OKTOBER EN NOVEMBER 1991

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Groningen:															
september '91															
oktober '91	1					3									
november '91						2									1
Friesland:															
september '91															
oktober '91						1									
november '91															
Drenthe:															
september '91															
oktober '91															
november '91									2						
Overijssel:															
september '91						1				1					
oktober '91	4				2				2	2					
november '91									2						1

Legenda:

Groep 1: activisme / extremisme:

- a: demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b: verf-, plak- en/of kladacties;
- c: verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d: bommeldingen;

Groep 2: (moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur dan wel nalatigheden terzake:

- a: beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b: vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c: inbreuken op (af)sluitprocedures;
- d: vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangs codes, -keycards en dergelijke;

Groep 3: (vermeende) verdachte belangstelling:

- a: door waarneming / observatie;
- b: idem 3.a. + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c: door vraagstelling;

Groep 4: documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:

- a: inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b: inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c: vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens;

Groep 5: overige, hierboven niet eerder genoemde incidenten.

Ministerie van Defensie
 Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
 Situatie Centrum
 070 - 3281681

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Gelderland:															
september '91		1	1	1	1	2	1		2					2	
oktober '91	2		1		2	6	1		1		1				2
november '91					1	1					1			1	1
Flevoland:															
september '91															
oktober '91															
november '91															
Utrecht:															
september '91							4								
oktober '91						1	1								1
november '91					1										
Noord-Holland															
september '91									1						
oktober '91						1				1					
november '91	1				1										
Zuid-Holland:															
september '91					1	1						1			
oktober '91	1		1			1					1			1	
november '91						1	1		1					1	

Legenda:

Groep 1: **activisme / extremisme:**

- a: demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b: verf-, plak- en/of kladacties;
- c: verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d: bommeldingen;

Groep 2: **(moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur dan wel nalatigheden terzake:**

- a: beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b: vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c: inbreuken op (af)sluitprocedures;
- d: vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards en dergelijke;

Groep 3: **(vermeende) verdachte belangstelling:**

- a: door waarneming / observatie;
- b: idem 3.a. + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c: door vraagstelling;

Groep 4: **documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:**

- a: inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b: inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c: vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens;

Groep 5: **overige, hierboven niet eerder genoemde incidenten.**

Ministerie van Defensie
 Militaire Inlichtingen Dienst / KL-B
 Situatie Centrum
 070 - 3281681

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Zeeland:															
september '91															
oktober '91						1									
november '91															
Noord-Brabant															
september '91	1				3	1	1		2		1				1
oktober '91					5	4	1		1						1
november '91					4	7	1		1		1			1	
Limburg:															
september '91									1						1
oktober '91						1					1				1
november '91															
Seedorf (+):															
september '91	1			2		1								1	
oktober '91	1								1						
november '91	1														1

Legenda:

Groep 1: **activisme / extremisme:**

- a: demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b: verf-, plak- en/of kladacties;
- c: verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d: bommeldingen;

Groep 2: **(moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur dan wel nalatigheden terzake:**

- a: beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b: vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c: inbreuken op (af)sluitprocedures;
- d: vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangs codes, -keycards en dergelijke;

Groep 3: **(vermeende) verdachte belangstelling:**

- a: door waarneming / observatie;
- b: idem 3.a. + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c: door vraagstelling;

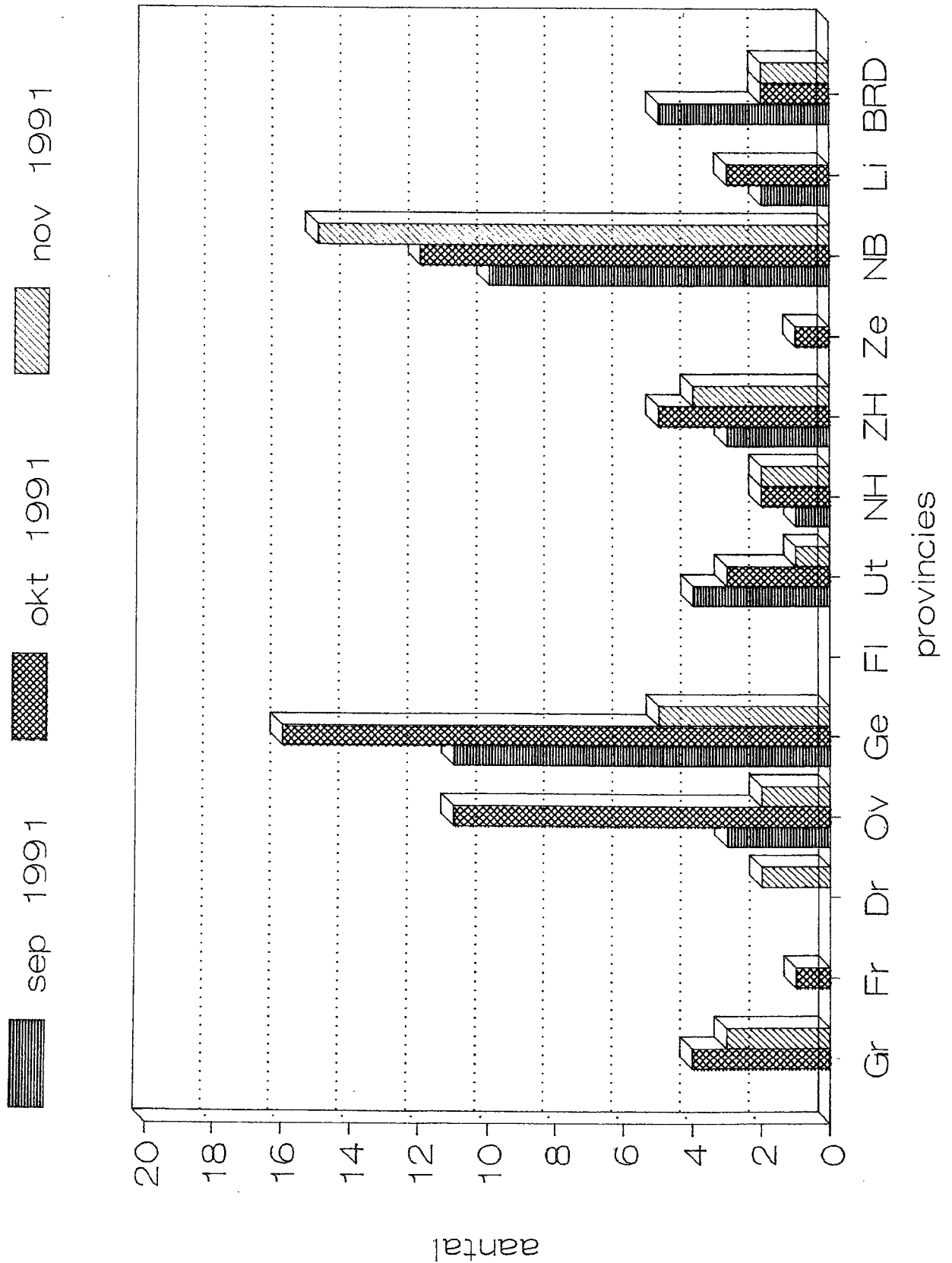
Groep 4: **documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:**

- a: inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b: inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c: vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens;

Groep 5: **overige, hierboven niet eerder genoemde incidenten.**

Veiligheidsincidenten sep, okt & nov '91

3.3. GRAFISCH OVERZICHT

3.4. VERKLARING EXTREMEN

De volgende extremen kunnen met betrekking tot de verslagperiode uit de grafiek worden afgelezen:

- * in september 1991: het aantal veiligheidsincidenten in Gelderland en Noord-Brabant;
- * in de maand oktober 1991 pieken de provincies Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant;
- * in november 1991 valt, ook nu weer, Noord-Brabant extreem op.

3.4.1. SEPTEMBER 1991

In Gelderland wordt de piek voornamelijk veroorzaakt door gebeurtenissen die plaatsvonden rondom 24 september 1991 in het kader van het 25-jarig jubileum van de VVDM. Vooral het complex Ede-Oost en -West is daarbij betrokken geweest.

Een aantal los van elkaar staande inbreuken op de militaire veiligheid zijn debet aan de extreme waarde die wij aantreffen bij de provincie Noord-Brabant.

3.4.2. OKTOBER 1991

De hoeveelheid veiligheidsincidenten werd in Overijssel veroorzaakt door uitstraling van de activiteiten, die door de deelnemers aan het vredesactiekamp van VAKMOBIEL zijn ontplooid. Hoewel niet direct gericht tegen de Koninklijke Landmacht werden objecten van de KL door de actievoerders als doelwit beschouwd.

Een aantal los van elkaar staande inbreuken op de militaire veiligheid veroorzaken de extreme waarden, die wij aantreffen bij de provincie Gelderland en Noord-Brabant.

3.4.3. NOVEMBER 1991

Ook hier treffen we met betrekking tot Noord-Brabant een piek aan, die teweeggebracht wordt door een aantal los van elkaar staande incidenten.

3.5. VERWACHTING

Voor de komende periode moet nog steeds rekening gehouden worden met publiciteitstreckende acties gericht tegen defensie en zal men trachten de weerstand bij de lokale bevolking tegen "overlast" van defensie in hun woonomgeving te vergroten.

Te denken valt hierbij aan:

- * de luchtmobiele brigade in oprichting
- * het inrichten van compagnies- en eenheids oefenterreinen
- * schietoefeningen o.a. in de Marnewaard
- * geluidshinder dat optreedt in de omgeving van laagvliegroutes
- * defensie als milieuvervuiler
- * het ondanks de ontspanning door blijven gaan met wapenproductie (Defensie-order bedrijven)

Verwacht mag worden dat de aard van de acties veelal ludiek en vreedzaam zal zijn. Geweldloze, niet tegen personen gerichte, vernielingsacties in de trant van het knippen in hekwerk en het leksteken van banden blijven mogelijk.

4. AANBEVELINGEN MILITAIRE VEILIGHEID

- * Aandacht wordt gevraagd voor het melden van gevallen van (mogelijke) verdachte belangstelling. De snelheid van melden is van groot belang, nauwkeurigheid en volledigheid vergemakkelijken het onderzoek en de bepaling van de vervolgactie.
- * Het verdient aanbeveling goede aandacht te besteden aan de **juiste** beveiliging van militaire objecten gedurende de Kerst en de jaarwisseling.